Rana kommune

Trygt og godt skolemiljø i Ranaskolen

FØLGE MED

Være til stede, observere, lytte og bruke kartleggingsverktøy.

GRIPE INN

Handle umiddelbart ved alle typer krenkelser.

VARSLE

Lav terskel for å melde bekymring til rektor. Skoleeier varsles ved alvorlige saker og i alle saker når en ansatt krenker elev.

UNDERSØKE

Finne ut hva som har skjedd basert på elevens opplevelse.

TILTAK

Iverksette konkrete og tilpassede tiltak som evalueres og justeres etter behov. Tiltak dokumenteres i Sikker sak.

Sensitivitet: Offentlig

Innholdsfortegnelse

1. Innledning

2. Skolens mål for skolemiljøarbeidet

2.1 Felles forståelse for skolemiljøarbeidet

3. Skolens fem handlingsplikter

3.1 Oppfølging av enkeltsaker – praksis for å ivareta aktivitetsplikten

3.2 Systematisk oppfølging gjennom klassetrivselsundersøkelser

3.3 Oppfølging når et helt trinn, klassemiljø eller SFO er preget av utrygghet

3.4 Skjerpet aktivitetsplikt

4 Forebyggende arbeid

4.1 Skolenivå

4.2 Trinn-nivå

4.3 Individnivå

5. Sosial læring, livsmestring og felles standarder

5.1 Livsmestring gjennom hele skoleløpet

5.2 Modell for sosial læring

5.3 Elev- og voksenstandarder: Felles forventninger i praksis

6. Råd til elever og foresatte

Sensitivitet: Offentlig

1. Innledning

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring

(Opplæringsloven § 12-2).

I Ranaskolen står elevenes trygghet og trivsel i sentrum for alt vi gjør. Denne planens formål er å sikre elevenes rett til et skolemiljø. Den skal bidra til at alle ansatte ved skolen kjenner sitt ansvar for å følge med, gripe inn, undersøke, varsle og sette inn tiltak dersom det oppstår mistanke om at en elev ikke har det trygt på skolen.

Vi har nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Elever som opplever krenkelser skal bli hørt og ivaretatt gjennom konkrete tiltak.

Planen gir en felles retning for Ranaskolens systematiske arbeid på skole-, klasse- og individnivå. Den viser hvordan vi jobber for å støtte elevenes sosiale utvikling og skape en skolehverdag der alle har det trygt og godt.

2. Skolens mål for skolemiljøarbeidet

I Ranaskolen arbeider vi målrettet for å styrke en inkluderende skolekultur preget av mangfold, fellesskap og respekt. I tråd med opplæringsloven § 12-2 og læreplanverket LK20, skal skolemiljøet fremme elevenes helse, trivsel og læring. Dette krever felles verdier, felles praksis og systematisk innsats over tid. Våre mål for skolemiljøarbeid:

- Forebygge, avdekke og håndtere mobbing, utenforskap og andre krenkelser gjennom systematisk innsats på skole-, klasse- og individnivå.
- Sikre tett oppfølging av elevenes trivsel og medvirkning, blant annet gjennom jevnlige undersøkelser og aktiv involvering av elevene.
- Ha en kultur der alle voksne praktiserer handlingsplikten med lav terskel for handling.
- Fremme et inkluderende fellesskap og trygge relasjoner der alle elever opplever tilhørighet, respekt og støtte for helse, trivsel og læring.

Målene evalueres årlig på rektormøte i februar.

2.1 Felles forståelse for skolemiljøarbeidet

I Ranaskolen legger vi vekt på at alle ansatte, elever og foresatte har en felles forståelse for hva et trygt og godt skolemiljø innebærer. Felles praksis og felles begrepsapparat er viktig for å kunne handle til elevenes beste.

- Ved skolestart har vi gjennomgang av opplæringslovens kapittel 12, skolens plan for et trygt og godt skolemiljø, og aktuelle begreper med alle ansatte.
- Elevene får informasjon om sine rettigheter og plikter, og arbeider med felles forståelse for begreper som mobbing, krenkelse, utenforskap og nulltoleranse ved skolestart.
- Foresatte får tilsvarende informasjon på høstens foreldremøter.

Sensitivitet: Offentlig

3. Skolens fem handlingsplikter

Når en elev ikke opplever et trygt og godt skolemiljø utløses skolens aktivitetsplikt. Aktivitetsplikten gjelder uavhengig av årsak, alvorlighetsgrad og om krenkelsen skjer i undervisning, friminutt, SFO eller digitalt. Alle ansatte har ansvar for å følge skolens fem handlingsplikter:

- Følge med
    - Være til stede, observere, lytte og bruke kartleggingsverktøy.
- Gripe inn
    - Handle umiddelbart ved alle typer krenkelser.
- Varsle
    - Lav terskel for å melde bekymring til rektor. Skoleeier varsles ved alvorlige saker og i alle saker når en ansatt krenker elev.
- Undersøke
    - Finne ut hva som har skjedd basert på elevens opplevelse.
- Sette inn tiltak
    - Iverksette konkrete og tilpassede tiltak som evalueres og justeres etter behov. Tiltak dokumenteres i Sikker sak.

3.1 Oppfølging av enkeltsaker

Når skolen blir kjent med, eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt følges disse trinnene:

Umiddelbar respons

- Lytt til eleven, ta opplevelsen på alvor og formidle at skolen vil bidra til å gjøre miljøet trygt og godt igjen.
- Kontaktlærer og andre ansatte setter i gang undersøkelser og dokumenterer dem.
- Rektor varsles ved saker som utløser aktivitetsplan, senest innen en uke dersom situasjonen ikke er løst.

Møte og planlegging

- Rektor kaller inn til møte med elev, foresatte og kontaktlærer.
- Skolen utarbeider en aktivitetsplan som skal inneholde:
    - Hva som skal løses
    - Hvilke tiltak som iverksettes
    - Tidsramme for tiltak
    - Ansvarlige personer med navn og rolle
    - Tidspunkt for evaluering

Gjennomføring og evaluering

- Tiltakene iverksettes straks og tilpasses elevens behov.
- Innen 3–4 uker evalueres planen i nytt møte med alle parter, og referat føres. Elevens opplevelse legges alltid til grunn ved evaluering.

Sensitivitet: Offentlig

Langsiktig oppfølging og samarbeid

- Dersom behovet vedvarer, skal det vurderes om PPT, helsesykepleier, barnevern, BUP, lokalt ungdomsråd, URO-team eller politi skal involveres.
- For særlig sårbare elever skal det etter 2–3 måneder gjennomføres ny samtale og vurdering.
- Skolesjef varsler gjennom EQS ved alvorlige saker.

Oppfølging av elever som skaper utrygge skolemiljø

Tiltakene vurderes individuelt og kombineres alltid med tiltak som ivaretar den eller de som er utsatt for krenkelse.

3.2 Systematisk oppfølging gjennom klassetrivselsundersøkelser

Klassetrivselsundersøkelsene er et supplerende verktøy i skolens systematiske arbeid med å følge med på elevenes trivsel. De gjennomføres fire ganger i året på alle trinn, og gir elevene en tydelig stemme i skolemiljøarbeidet. Undersøkelsene er ikke anonyme og brukes til å avdekke behov for oppfølging og tiltak på individ-, gruppe- og trinn-nivå.

To faste spørsmål stilles i hver undersøkelse på alle trinn

- Har du det trygt og godt på skolen?
- Vet du om noen andre som ikke har det trygt og godt på skolen?

Ansvar og organisering

- Klasseteamet oppretter og gjennomfører undersøkelsene, og følger opp funnene.
- Inspektør eller annen ansatt som er delegert oppgaven fra rektor sjekker elevlister og lisens før hver undersøkelse.
- Rektor informeres om alle saker der elever melder at de ikke har det trygt og godt.

Etterarbeid og oppfølging

- Elever som svarer negativt på spørsmål om trygghet og trivsel, følges opp av kontaktlærer med samtale og dokumentasjon i Sikker sak.
- Foresatte kontaktes for informasjon og involvering.
- Ved behov opprettes aktivitetsplan (se kap. 3.1)
- Elever som oppgir å ha observert andre elever som ikke har det trygt og godt, følges opp med samtale.
- Tiltakene evalueres og følges opp systematisk på trinn og i fellestid.

3.3 Oppfølging om et helt trinn, klassemiljø eller SFO er preget av utrygghet

Skolens aktivitetsplikt gjelder også når et helt miljø preges av mye uro, regelbrudd, konflikter eller vedvarende bekymring fra ansatte, foresatte eller elever.

I slike tilfeller skal følgende tiltak vurderes og gjennomføres:

- Gjennomgang av forebyggende arbeid: Klasseteam og ledelse vurderer om skolens rutiner for klassemiljøarbeid er fulgt, og gjør nødvendige justeringer.
- Kartlegging: Det vurderes om det skal gjennomføres observasjoner, samtaler, ekstra trivselsundersøkelse eller annen kartlegging.
- Systemsak: Dersom situasjonen ikke bedres innen en måned skal det vurderes om det opprettes systemsak, som gir grunnlag for en helhetlig plan for klasse eller trinn-nivå.

Tiltak ved systemsak kan blant annet være:

Sensitivitet: Offentlig

- Klasseobservasjoner og påfølgende veiledning
- Klasseforeldremøter
- Klassesnumodell
- Pedagogisk analyse og relasjonskartlegging
- Tett samarbeid med PPT og helsesykepleier

Tiltaksperioden varer normalt i ca. seks uker, og følges opp gjennom samarbeidsmøter og skriftlig dokumentasjon. Etter 2–3 måneder evalueres tiltakene i møte med foresatte og elever. Tiltakene justeres ved behov.

3.4 Skjerpet aktivitetsplikt

Ranaskolen har egen rutine ved mistanke om eller informasjon om en ansatt krenker en elev.

Formål

- Sikre at saker der ansatte krenker elever håndteres raskt, forsvarlig og i tråd med lovverk, slik at elevens trygghet og rettssikkerhet ivaretas.

Rutinen gjelder

Rutinen gjelder ved mistanke om eller kjennskap til:

- Mobbing, trakassering eller diskriminering av elev av ansatt ved skolen
- Verbale krenkelser mot elev av ansatt ved skolen.
- Utestenging eller utilbørlig behandling av elev av ansatt ved skolen.
- Fysiske krenkelser av elev av ansatt ved skolen.
- Andre handlinger som kan medføre at elevens skolemiljø ikke oppleves som trygt og godt.

Varslingsplikt

Alle ansatte som får mistanke om eller kjennskap til at en ansatt har krenket en elev skal:

- Gripe inn umiddelbart dersom situasjonen pågår.
- Varsle rektor samme dag.
- Dokumentere observasjoner og opplysninger skriftlig

Rektors ansvar

Når rektor mottar varsel skal rektor:

- Sørge for at elevens trygghet ivaretas umiddelbart.
- Informere skoleeier uten ugrunnet opphold. Dette gjøres muntlig til leder skole og barnehage og gjennom Kvalitetssystemet EQS (Varsle skoleeier ved alvorlige saker).
- Starte undersøkelser så raskt som mulig.
- Dokumentere alle tiltak og vurderinger.
- Vurdere behov for midlertidige tiltak overfor den ansatte mens saken undersøkes.

Samtaler og undersøkelser

Følgende skal som hovedregel gjennomføres:

- Samtale med eleven.

- Informasjon til foresatte og tilbud om medvirkning.
- Samtale med den ansatte.
- Innhenting av opplysninger fra vitner eller andre relevante personer.
- Gjennomgang av eventuelle skriftlige eller digitale kilder.

Tiltak

På bakgrunn av undersøkelsene vurderes nødvendige tiltak:

- Tiltak for å sikre elevens trygghet.
- Oppfølging av elev og foresatte.
- Veiledning eller oppfølging av den ansatte.

Arbeidsgiverrettslige tiltak etter gjeldende regelverk dersom forholdet tilsier det. (EQS - id.: 2078 Arbeidsreglement for arbeidstakere i Rana kommune)

Dokumentasjon

Det skal dokumenteres:

- Når og hvordan saken ble meldt.
- Hvilke undersøkelser som er gjennomført.
- Hvilke tiltak som er satt inn.
- Evaluering av om eleven opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Avslutning av saken

Saken kan avsluttes når:

- Undersøkelser er gjennomført.
- Nødvendige tiltak er iverksatt.
- Det er vurdert at elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er ivaretatt.
- Oppfølging og konklusjon er dokumentert.

4. Forebyggende arbeid

Dette kapitlet viser hvordan vi konkret gjennomfører skolens mål for skolemiljøarbeidet, skissert i kap.2. Arbeidet omfatter systematiske tiltak på skole-, gruppe- og individnivå.

4.1. Skolenivå

Tiltak på skolenivå gjelder hele skolen og SFO og legger grunnlaget for en felles skolekultur preget av trygghet, forutsigbarhet og inkludering.

Hva	**når**	**Hvordan**	**Ansvar**
Gjennomgang av skoleregler og handlingsplaner	Skolestart	planleggingsdag (ansatte) Første skoleuke (elever) Høstens foreldremøte (foresatte)	Rektor Kontaktlærere

Møteplan for skolemiljøorganer	Skolestart Hele året	Elevråd FAU SU/SMU	Rektor
Tilsynsrutiner Planer for friminutt, overganger og skolebuss	Skolestart Hele året	Gjennomgang for alle ansatte Følges opp kontinuerlig	Inspektør
Skolevennordninger	Hele året	Legges inn i trinnenes planer	Kontaktlærere
Lekevenner Læringsvenner	Hele året	Voksenstyrt	Trinnene / SFO
Elevundersøkelsen	Høst 5.-10.trinn	Digital, anonym undersøkelse	Inspektør Kontaktlærere
Skolepris/miljøpris	Hele året	Prisutdeling to ganger i året	Elevråd Rektor
Undersøkelse Klassetrivsel	2 ganger høst 2 ganger vår	Ikke anonym Faste spørsmål systematisk plan for oppfølging	Inspektør Trinnteam
Relasjons-kartlegging	1 gang høst 1 gang vår	Etter verktøy basert på Pianta og Hamre	Klasseteam SFO
Utviklingsarbeid Klasseledelse Samkjørte voksne Felles holdninger Elevsyn	Utviklingstid	Avsatt utviklingstid til dette arbeidet	Rektor Alle
Samarbeid skole / SFO	Hele året	Kommunikasjon	Alle
SFO-møter	Ukentlig	Gjennomgå planer Drøfte problemstillinger Pedagogisk utvikling	SFO-leder
Nettvett	Hele året	Mobilfri skole Undervisning, veiledning, modellering	Alle
Helsesykepleier	Hele året	Fast møtetid om hva som rører seg	Rektor

Sensitivitet: Offentlig

Klassegjennomgang	1 gang i året + Ved behov	Faglige og sosiale utfordringer drøftes	Rektor Trinnteam
Vennskapstema	Skolestart	Ekstra fokus på tema på alle trinn	Alle ansatte

4.2 Trinn-nivå

Tiltak på trinn-nivå tilpasses klassetrinn, og bygger på faste strukturer og samarbeid i trinnteam

Hva	**Når**	**Hvordan**	**Ansvar**
Utarbeide trinnregler	Skolestart	Alle klasser SFO	trinnteam
Faste trinnmøter med fast agenda	Ukentlig	Alle grupper Tverrfaglig	Trinnteam
Mål for måneden	Fokus på sosialt mål hver måned	På ukeplanen for alle trinn	Trinnteam
Observasjon	kontinuerlig	Oppmerksomme voksne i det daglige	Trinnteam
Foreldremøter	Vår og høst	Alle trinn	Kontaktlærer / rinnteam *Helsesykepleier
Sosial plan for trinnet	Høst foreldremøte	Alle trinn	Foreldrekontakter /kontaktlærere

4.4 Individnivå

Individrettede tiltak skal sikre at alle elever blir sett og får den støtten de trenger i sin skolehverdag.

Hva	**Når**	**Hvordan**	**Ansvar**
Elevsamtaler	Hele året	enesamtaler	kontaktlærer
utviklingssamtaler	September januar/ februar	Samtaler med foresatte og elev	Kontaktlærer
Foreldresamarbeid	Hele året ved behov	Møter Telefon Visma	kontaktlærer
Utvidet foreldresamarbeid for sårbare elever	kontinuerlig	Møter og kontakt etter avtale	Kontaktlærer helsesykepleier

Sensitivitet: Offentlig

Fraværsoppfølging	Kontinuerlig	Varsel på Visma Ta kontakt ved fravær	Kontaktlærer

5. Sosial læring, livsmestring og felles standarder

Et trygt og godt skolemiljø bygges gjennom målrettet arbeid med elevenes sosiale og emosjonelle kompetanse. I Ranaskolen har vi en helhetlig tilnærming til livsmestring og sosial læring som omfatter undervisning, relasjoner, elevmedvirkning og felles praksis for både elever og ansatte.

5.1 Livsmestring gjennom hele skoleløpet

Vi arbeider systematisk med temaer som:

- vennskap, inkludering og utenforskap
- psykisk helse og følelser
- kropp, grenser og pubertet
- nettvett og digitale relasjoner

Temaene følger en alderstilpasset progresjon fra 1.–10. trinn, og forankres i læreplanens tverrfaglige tema Folkehelse og livsmestring (LK20). Undervisningen skjer i tett samarbeid med helsesykepleier og med støtte i ressurser som Jeg Vet, Redd Barna, Bruk Hue og Livet og sånn.

Enkelte tema løftes også på foreldremøter for å sikre helhetlig støtte rundt barnet.

Målet er å støtte elevenes utvikling av sosial kompetanse, forebygge utenforskap og styrke fellesskapet, i tråd med skolens verdier og mål for skolemiljøarbeidet.

5.2 Modell for sosial læring

For å utvikle elevenes sosiale kompetanse jobber vi gjennom hele skoleløpet etter en modell med fem kjerneområder, inspirert av LK20 og internasjonal forskning (CASEL, Goleman).

Forskningen viser at ferdigheter som selvinnsikt, empati og gode valg kan læres, og at dette gir et tryggere og bedre skolemiljø.

Kjerneområde	**Elevene lærer å….**	**Eksempler på arbeid:**
Selvinnsikt	forstå og uttrykke egne følelser, behov og reaksjoner	Elevsamtaler, vennskapsarbeid, livsmestring
Selvregulering	håndtere frustrasjon og ta ansvar for egen atferd	Lekbasert læring, konfliktløsning og
		trinnmål

Empati	vise forståelse for andres perspektiv og følelser	Lesing, klassesamtaler, samtaler om observasjoner
Relasjoner	etablere og vedlikeholde gode vennskap	Læringsvenner, lekevenner, felles mål
Ansvarlige valg	gjøre gode vurderinger og ta hensyn til andre	Klasseavtaler, ukens mål, skolepris

5.3 Elev- og voksenstandarder: Felles forventninger i praksis

For å bygge en inkluderende skolekultur må vi være tydelige på hva vi ønsker å fremme og hva vi står for. Derfor har vi i Ranaskolen utviklet felles standarder for elever og voksne som gjelder i alle situasjoner hver dag.

Våre elevstandarder, slik er vi med hverandre:

- Vi inkluderer og lar ingen stå utenfor.
- Vi respekterer andres følelser, meninger og grenser.
- Vi sier ifra hvis noen blir plaget.
- Vi tar ansvar for egne handlinger og fellesskapet.

Våre voksenstandarder, slik er vi for elevene:

- Vi ser og hilser på alle elever hver dag.
- Vi praktiserer handlingsplikten.
- Vi snakker med, ikke bare til, elevene.
- Vi anerkjenner og støtter elevens opplevelse.

Standardene brukes aktivt i klasserommet, i utviklingstid og i samarbeidet med foresatte. De er nært knyttet til skolens arbeid med klasseledelse, felles holdninger og positiv kulturutvikling.

6. Råd til elever og foresatte

Råd til elever

Du har rett til å ha det trygt og godt på skolen.

Hvis du opplever mobbing, plaging eller at noen sier eller gjør noe som gjør deg utrygg, er det viktig at du sier fra så tidlig som mulig. På den måten kan skolen hjelpe deg før situasjonen blir verre. Det er de voksnes ansvar å stoppe mobbing og krenkelser, og du skal bli tatt på alvor.

Å si fra er ikke å sladre eller snitche, det er å hjelpe seg selv eller andre.

Du kan si fra til en voksen du stoler på. Det kan være kontaktlærer, en annen lærer, helsesykepleier, rektor eller andre ansatte på skolen. Du kan også be foreldrene dine hjelpe deg med å ta kontakt med skolen.

Hvis du ser at noen andre blir mobbet eller holdt utenfor og du synes det er vanskelig å gripe inn selv kan du hjelpe ved å fortelle det til en voksen. Det kan bety mye for den som blir utsatt.

Sensitivitet: Offentlig

Dersom du vil snakke med noen anonymt, finnes det trygge tjenester du kan kontakte, f.eks:

Samtaletilbudet Kors på halsen telefon 800 333 21

Alarmtelefon for barn og unge telefon 116111

Nettstedet UNG.no

Råd til foresatte

Ditt barn har rett til å ha det trygt og godt på skolen.

Hvis du er bekymret for at barnet ditt ikke har det bra, skal du ta kontakt med skolen så tidlig som mulig. Skolen har plikt til å undersøke saken og sette inn tiltak.

Dersom situasjonen ikke løser seg raskt, skal skolen utarbeide en skriftlig aktivitetsplan (se kap. 3.1). Både du og barnet ditt skal bli hørt i dette arbeidet.

Skolen har ansvar for å sette inn tiltak helt til barnet ditt opplever at det er trygt og godt å være på skolen igjen.

Hvis du mener at skolen ikke gjør nok, kan du kontakte Statsforvalteren i Nordland og be om en vurdering av saken. Dette er gratis og kan gjøres digitalt. Les mer på Statsforvalteren.no

Sensitivitet: Offentlig